

Financování sociálních služeb v roce 2016

Seminář pro zástupce obcí a měst Kraje
Vysočina

3. 11. 2015

Obsah

- Změny ve financování sociálních služeb v roce 2016
- Role obcí v systému sociálních služeb
- Diskuze

Změny ve financování sociálních služeb v roce 2016

Úvod do problematiky

- Od 1. ledna 2015 je převedeno financování sociálních služeb, které bylo do konce roku 2014 zajišťováno ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí ČR (dále také „MPSV“) formou dotací, do působnosti krajských úřadů.
- Změny se dotýkají zejména způsobu výpočtu dotace poskytované ze strany MPSV jednotlivým krajům, a následně i způsobu stanovení dotace pro jednotlivé poskytovatele sociálních služeb, které budou tvořit krajskou síť sociálních služeb.
- **Počínaje rokem 2016** budou finanční prostředky poskytovatelům sociálních služeb poskytovány v souladu s legislativními podmínkami EU ve formě **vyrovnávací platby** za závazek veřejné služby poskytované organizacím pověřeným poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu.
- Dochází tak ke změně celého systému financování a zajišťování sociálních služeb, který bude založen na **rovném přístupu ke všem poskytovatelům** ve financování a při sestavování krajských sítí sociálních služeb.
- S ohledem na změny ve financování, s čímž souvisí změny v řízení krajských sítí sociálních služeb, se zvyšují nároky na spolupráci (primárně v oblastech financování, řízení a plánování sítě sociálních služeb v Kraji Vysočina) mezi všemi subjekty, které jsou do všech souvisejících procesů zapojeny, zejména pak na spolupráci **poskytovatelů sociálních služeb, kraje a obcí.**

Vyrovnávací platba

- Hodnota vyrovnávací platby je vypočítávána pro každý druh, resp. každou sociální službu zvlášť a její hodnota udává maximální možnou podporu dané služby z veřejných zdrojů. Veřejným zdrojem pak nejsou pouze finanční prostředky, ale také např. zvýhodněné nájemné ze strany obce apod.

Vyrovnávací platba (VP) = obvyklé náklady - obvyklé příjmy z neveřejných zdrojů

- Pro každý druh sociální služby je stanovena hodnota obvyklých nákladů (na lůžkoden, úvazek pracovníka) a popř. též obvyklých příjmů z neveřejných zdrojů (uživatelé služby, zdravotní pojišťovny).
- Nastavení hodnoty obvyklých nákladů a obvyklých příjmů z neveřejných zdrojů má v kompetenci každý jednotlivý kraj, a to na základě konkrétní situace v daném kraji.
- V praxi je pak daný druh sociální služby financován z veřejných zdrojů na základě jednotky poskytované kapacity (lůžko nebo úvazek) bez ohledu na skutečné výkony sociální služby.

Vyrovnávací platba

Finanční podpora kraje

- V možnostech MPSV a kraje není financovat celou hodnotu vyrovnávací platby. Kraj bude poskytovat pouze finanční podporu, resp. **příspěvek na vyrovnávací platbu**. Zbytek její hodnoty si musí poskytovatelé zajistit z jiných zdrojů (jak soukromých, tak i veřejných).

Finanční podpora kraje (FP) = *obvyklé náklady - obvyklé příjmy z neveřejných zdrojů - a*(obvyklé náklady)*

- Na zajištění základní sítě sociálních služeb Kraje Vysočina se tak, jako doposud, musí spolupodílet jednotlivé obce kraje. V opačném případě hrozí, že služba nebude v dané lokalitě zajištěna.
- Hodnota koeficientu *a* je stanovena v Zásadách Zastupitelstva Kraje Vysočina pro poskytování příspěvku na vyrovnávací platbu v roce 2016 a vychází z provedené analýzy výkazů poskytovatelů sociálních služeb v Kraji Vysočina.

Obvyklé náklady sociální služby

Druh služby	Jednotka	Referenční hodnota nákladů / jednotku	Stanovená sazba úhrady od uživatelů	Stanovená sazba úhrady z veřejného zdravotního pojištění	Stanovený podíl spolufinancování z jiných zdrojů
Azylové domy (pro jednotlivce)	lůžko/den	450 Kč	65 Kč		5 %
Azylové domy (pro rodiny s dětmi)	lůžko/den	700 Kč	65 Kč		5 %
Centra denních služeb	úvazek/měsíc	40 000 Kč	80 Kč		25 %
Denní stacionáře	úvazek/měsíc	40 000 Kč	80 Kč		25 %
Domovy pro osoby se zdravotním postižením (zařízení komunitního typu)	lůžko/den	1 350 Kč	460 Kč	70 Kč	5 %
Domovy pro osoby se zdravotním postižením (ostatní zařízení)	lůžko/den	980 Kč	460 Kč	70 Kč	5 %
Domovy pro seniory	lůžko/den	880 Kč	470 Kč	45 Kč	5 %
Domovy se zvláštním režimem (péče o osoby s poruchami autistického spektra)	lůžko/den	3 100 Kč	520 Kč	60 Kč	5 %
Domovy se zvláštním režimem	lůžko/den	1 000 Kč	N/A	60 Kč	5 %
Domy na půl cesty	lůžko/den	710 Kč	100 Kč		10 %
Chráněné bydlení	lůžko/den	760 Kč	190 Kč		10 %
Intervenční centra	úvazek/měsíc	45 000 Kč	N/A		10 %
Kontaktní centra	úvazek/měsíc	45 000 Kč	N/A		30 %
Nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	úvazek/měsíc	35 000 Kč	N/A		30 %
Noclehárny	lůžko/den	220 Kč	20 Kč		5 %
Odborné sociální poradenství (manželská a rodinná poradna)	úvazek/měsíc	50 000 Kč	N/A		5 %
Odborné sociální poradenství (ostatní zaměření)	úvazek/měsíc	35 000 Kč	N/A		10 %
Odlehčovací služby - pobytové	lůžko/den	XXX Kč	270 Kč		10 %
Odlehčovací služby - ambulanti/terénní	úvazek/měsíc	40 000 Kč	80 Kč		15 %
Osobní asistence	úvazek/měsíc	35 000 Kč	80 Kč		25 %
Pečovatelská služba	úvazek/měsíc	40 000 Kč	80 Kč		40 %
Raná péče	úvazek/měsíc	40 000 Kč	N/A		10 %
Služby následné péče - pobytové	lůžko/den	290 Kč	82 Kč		0 %
Služby následné péče - ambulanti/terénní	úvazek/měsíc	45 000 Kč	N/A		10 %
Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	úvazek/měsíc	35 000 Kč	N/A		20 %
Sociálně terapeutické dílny	úvazek/měsíc	35 000 Kč	N/A		10 %
Sociální rehabilitace	úvazek/měsíc	40 000 Kč	100 Kč		5 %
Sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče	lůžko/den	600 Kč	340 Kč		0 %
Telefonická krizová pomoc	úvazek/měsíc	30 000 Kč	N/A		5 %
Terapeutické komunity	lůžko/den	1 060 Kč	118 Kč		0 %
Terénní programy	úvazek/měsíc	35 000 Kč	N/A		20 %
Tišňová péče	úvazek/měsíc	30 000 Kč	350 Kč		5 %
Týdenní stacionáře	lůžko/den	525 Kč	270 Kč	50 Kč	25 %

Uvažované změny v nastavených parametrech pro výpočet vyrovnávací platby

- Předpokládaný termín schválení uvažovaných změn - prosinec 2015.
- Důvody úvah pro navýšení referenční hodnoty nákladů - navýšení platů vládou, připomínky poskytovatelů k výši zejména s ohledem na kvalifikační strukturu pracovníků nebo dopravní náklady - v září byly uzavřeny výkazy v OKsystému za rok 2014 a lze provést porovnání se skutečností při zohlednění růstu mezd, inflace apod.
- Podobně bude OSV pracovat i s připomínkami k podílu spolufinancování z jiných zdrojů.
- Nutno doplnit úhradu u domovů se zvláštním režimem a vypustit úhradu u sociální rehabilitace.
- Nutno doplnit parametry pro průvodcovské a předčitatelské služby, tlumočnické služby, sociálně aktivizační služby pro osoby se zdravotním postižením, krizovou pomoc a hospicovou péči.
- U azylových domů pro matky a otce s dětmi je výše nákladů stanovena pro lůžka pro dospělé (rodinné jednotky).
- Omezení pro možnost úprav - možnosti veřejných rozpočtů krýt vyšší hodnoty nákladů jsou omezené a došlo by k velkým rozdílům mezi optimální vyrovnávací platbou a skutečnými možnostmi; nelze se řídit podle poskytovatelů s nejvyššími náklady nebo nejnižšími příjmy z rozpočtů obcí a z úhrady, protože by se tím nastavily parametry, které kraj nebude schopen financovat.

Rozpětí spolufinancování obcí v roce 2014

- Rozpětí podílu spolufinancování sociálních služeb z obecních rozpočtů je v současné době v případě většiny druhů sociálních služeb značné.
- Některé druhy sociálních služeb jsou ovlivněny jejich financováním z individuálního projektu kraje.
- Tento stav je z dlouhodobého hlediska neudržitelný a v režimu vyrovnávací platby ohrožuje její systém jako celek.
- Za účelem vytvoření dlouhodobého a stabilního systému financování sociálních služeb v Kraji Vysočina byly stanoveny optimální hodnoty spolufinancování ze strany ostatních zdrojů, resp. obecních rozpočtů.

Druh sociální služby	Minimální podíl z příjmů obcí na celkovém příjmu poskytovatelů	Maximální podíl z příjmů obcí na celkovém příjmu poskytovatelů
azylové domy	0,0%	3,6%
centra denních služeb	0,0%	56,9%
denní stacionáře	0,0%	61,2%
domovy pro osoby se zdravotním postižením	0,0%	0,6%
domovy pro seniory	0,0%	17,5%
domovy se zvláštním režimem	0,0%	14,0%
domy na půl cesty	0,0%	0,0%
chráněné bydlení	0,0%	15,5%
intervenční centra	0,0%	0,0%
kontaktní centra	7,8%	19,0%
nízkoprahová zařízení pro děti a mládež	2,2%	54,7%
odborné sociální poradenství	0,0%	14,5%
odlehčovací služby	0,0%	88,2%
osobní asistence	0,0%	48,7%
pečovatelská služba	0,0%	84,3%
raná péče	3,1%	18,7%
služby následné péče	0,0%	0,6%
sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi	0,0%	47,9%
sociálně aktivizační služby pro seniory a osoby se zdravotním postižením	100,0%	100,0%
sociálně terapeutické dílny	0,0%	32,3%
sociální rehabilitace	0,0%	20,7%
sociální služby poskytované ve zdravotnických zařízeních lůžkové péče	0,0%	0,0%
telefonická krizová pomoc	0,6%	0,6%
terénní programy	3,1%	18,2%
tísňová péče	3,2%	3,2%
týdenní stacionáře	0,0%	55,4%

Dopady vyrovnávací platby na systém sociálních služeb - poskytovatele

- Vyrovnávací platba způsobí, že na jedné straně budou v síti služeb poskytovatelé, kteří budou vykazovat významné přebytky hospodaření. Na druhé straně zde však budou poskytovatelé, kteří budou vykazovat významnou hospodářskou ztrátu.
- Tyto výkyvy bude korigovat tzv. přechodový mechanismus, ten je však možné uplatnit jen v prvních třech letech od zavedení vyrovnávací platby. Problém však přechodový mechanismus zcela vyřešit nedokáže.

Poskytovatel	Druh služby	Celkové náklady	Počet lůžek	Poskytnutá veřejná podpora	Obvyklé náklady/příjmy		Vyrovnávací platba	
					Stanovené obvyklé náklady na lůžkoměsíc	Stanovená průměrná sazba úhrady od uživatelů za den	Vyrovnávací platba	Rozdíl vyrovnávací platby a veřejné podpory
Poskytovatel 1	azylové domy	7 413 400 Kč	56	4 900 000 Kč	10 025 Kč	60 Kč	5 510 400 Kč	610 400 Kč
Poskytovatel 2	azylové domy	8 560 000 Kč	62	6 915 000 Kč	10 025 Kč	60 Kč	6 100 800 Kč	-814 200 Kč
Poskytovatel 3	azylové domy	9 478 000 Kč	75	6 850 000 Kč	10 025 Kč	60 Kč	7 380 000 Kč	530 000 Kč
Poskytovatel 4	azylové domy	5 214 000 Kč	55	4 121 000 Kč	10 025 Kč	60 Kč	5 412 000 Kč	1 291 000 Kč
Poskytovatel 5	azylové domy	2 004 720 Kč	31	1 420 000 Kč	10 025 Kč	60 Kč	3 050 400 Kč	1 630 400 Kč
Poskytovatel 6	azylové domy	3 250 166 Kč	22	2 820 000 Kč	10 025 Kč	60 Kč	2 164 800 Kč	-655 200 Kč
Poskytovatel 7	azylové domy	2 933 000 Kč	21	2 180 000 Kč	10 025 Kč	60 Kč	2 066 400 Kč	-113 600 Kč
Poskytovatel 8	azylové domy	3 050 294 Kč	35	2 267 294 Kč	10 025 Kč	60 Kč	3 444 000 Kč	1 176 706 Kč
Poskytovatel 9	azylové domy	2 459 000 Kč	15	2 110 000 Kč	10 025 Kč	60 Kč	1 476 000 Kč	-634 000 Kč
Poskytovatel 10	azylové domy	2 600 000 Kč	24	2 094 000 Kč	10 025 Kč	60 Kč	2 361 600 Kč	267 600 Kč
Poskytovatel 11	azylové domy	3 337 400 Kč	24	2 767 400 Kč	10 025 Kč	60 Kč	2 361 600 Kč	-405 800 Kč
Poskytovatel 12	azylové domy	4 790 000 Kč	42	3 100 000 Kč	10 025 Kč	60 Kč	4 132 800 Kč	1 032 800 Kč
Poskytovatel 13	azylové domy	240 000 Kč	4	160 000 Kč	10 025 Kč	60 Kč	393 600 Kč	233 600 Kč
Poskytovatel 14	azylové domy	3 710 000 Kč	20	3 010 000 Kč	10 025 Kč	60 Kč	1 968 000 Kč	-1 042 000 Kč
Poskytovatel 15	azylové domy	1 801 000 Kč	18	1 565 000 Kč	10 025 Kč	60 Kč	1 771 200 Kč	206 200 Kč

Důsledky zavedení financování formou vyrovnávací platby

- Ve svém důsledku budou všichni poskytovatelé sociálních služeb získávat veřejné prostředky na základě rovných podmínek, a to díky stanoveným „obvyklým nákladům“. Obvyklé náklady jsou stanoveny na jedno lůžko, resp. jeden úvazek, a to v závislosti na typu sociální služby.
- Ekonomický důsledek zavedení vyrovnávací platby v případě Kraje Vysočina se u poskytovatelů sociálních služeb (včetně příspěvkových organizací kraje) projeví u jedněch nadměrnými kladnými (v řádech až několika milionů Kč) hospodářskými výsledky a u druhých naopak výraznými zápornými (v řádech až několika milionů Kč) hospodářskými výsledky (dle propočtu obvyklých nákladů stanovených v Kraji Vysočina pro rok 2015).
- Závažný je tento problém zejména v případě příspěvkových organizací kraje nebo obce, kde je kraj, resp. obec dle zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů odpovědný za ztráty příspěvkových organizací. To se týká činnosti poskytovatele, kde se vyrovnávací platba aplikuje.

Možná řešení problému

- Navýšení obvyklých nákladů
  - Řešení spočívá v tom, že kraj nastaví výši obvyklých nákladů tak, aby všechny jeho příspěvkové organizace byly schopny dosáhnout nezáporného hospodářského výsledku.
  - Toto řešení má však riziko v podobě výrazných hospodářských přebytků v případě ostatních poskytovatelů daného druhu sociální služby.
  - Přefinancování poskytovatelů je možné řešit přechodovým mechanismem (stanovením maximální a minimální výše vyrovnávací platby) nebo stanovením přiměřeného zisku, který by výši kladných hospodářských výsledků poskytovatele reguloval.
- Stanovení maximální a minimální výše vyrovnávací platby (přechodový mechanismus)
  - V tomto případě dojde ke stanovení „mantinelů“, kterých může vyrovnávací platba nabývat.
  - Jedná se o vhodné řešení, které dokáže výše popsaný problém eliminovat, avšak ne ve všech případech a hrozí, že některý poskytovatel, bude přesto dosahovat významných hospodářských přebytků.
- Stanovení přiměřeného zisku
  - Toto řešení ukládá legislativa EU, přičemž přiměřený zisk stanovuje stát (MPSV).
  - Z logiky vyrovnávací platby se jedná o neoptimálnější řešení, a to zejména s ohledem na poskytovatele, kteří poskytují sociální služby ve více krajích současně, pro které za jeho neexistence bude teoreticky platit 14 různých systémů financování.
  - MPSV pro rok 2016 prozatím výši přiměřeného zisku nestanovilo.

Přechodná opatření

Přechodový mechanismus

- Lze jej zavést výhradě pro časově omezené období **dvou až tří let**.
- Ve třetím, resp. čtvrtém roce podpory služeb již **nebude docházet k žádné následné úpravě dotace a bude striktně aplikován jednotný mechanismus výpočtu dotace na stanovenou jednotku**.
- Zavedením přechodového mechanismu dojde k určitému zakonzervování systému a **poskytovatelé mají prostor pro přípravu „ostrého“ spuštění vyrovnávací platby**.
- V průběhu tohoto přechodného období zároveň dojde k upřesnění výše jednotlivých parametrů ve výpočtech dotací pro příslušný druh či skupinu služeb na základě analýzy nákladů a výnosů služeb, které jsou součástí krajské sítě sociální služeb.

Kategorie dotace a redukční koeficienty

Výše dotace

Optimální výše dotace

- stanovena na základě analýzy nákladů a výnosů jednotlivých druhů sociálních služeb
- analýza je prováděna na základě dostupných dat za předchozí roky obecně stanovena:
- v případě ambulantních a terénních sociálních služeb jako obvyklá/průměrná hodnota celkových nákladů na úvazek pracovníka, přičemž se zohledňují obvyklé příjmy u jednotlivých služeb
- v případě pobytových sociálních služeb jako obvyklá/průměrná hodnota celkových nákladů na lůžko, přičemž se zohledňují obvyklé příjmy u jednotlivých služeb

Reálná výše dotace

- stanovena na základě celkového objemu prostředků, který je přidělen Ministerstvem práce a sociálních věcí
- uplatňuje se v případě, že krajem požadovaná dotace je vyšší než MPSV přidělená dotace kraji na základě Rozhodnutí o poskytnutí dotace
- výše krajem požadované dotace v žádosti předložené na MPSV je stanovena na základě posouzení žádostí poskytovatelů sociálních služeb a výpočtu optimální výše dotace na jednotlivé sociální služby (v tomto případě kraj musí přistoupit ke snížení - redukci optimální výše dotace

Redukční koeficienty

- nastaveny v souladu se Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb kraje a Akčním plánem pro příslušný rok a reagovat tak na stanovené potřeby sítě a priority v jejím financování

Obecná část redukčního koeficientu

- nastavena v % samostatně pro jednotlivé druhy služeb - v tomto případě se uplatňuje stejné procentní krácení vypočtené optimální výše dotace u všech služeb v rámci příslušného druhu/skupiny služby, případně se zohledněním cílové skupiny uživatelů služeb, územní působnosti služeb
- dotace jsou jednotlivé druhy služeb rozděleny do 3 či více skupin na základě priority

Specifická část redukčního koeficientu

- nastaven individuálně s ohledem na význam, důležitost služby z pohledu krajské sítě sociálních služeb, dalších možností financování služeb a místních specifik, a to pro jednotlivé druhy a formy sociálních služeb, cílové skupiny uživatelů sociálních služeb tak, aby byl zajištěn alespoň základní rozsah krajské sítě sociálních služeb
- není uplatňováno jednotné procentní krácení, ke každé službě je přistupováno individuálně s ohledem na její důležitosti v rámci krajské sociální sítě služeb
- individuální pohled však musí jednoznačně vycházet z vymezené krajské sítě a priorit v jejím financování uvedených v rámci Střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb kraje a Akčního plánu pro příslušný rok

Vyrovnávací platba

- Výše vyrovnávací platby nesmí přesáhnout rozsah nezbytný k pokrytí čistých nákladů vynaložených při plnění závazků veřejné služby, včetně přiměřeného zisku.
- Vzhledem k tomu, že je nadále zachován systém vícezdrojového financování služeb a dosud existuje různá míra podpory služeb z dalších zdrojů, je vždy nutné respektovat následující:
  - Vypočtená hodnota vyrovnávací platby je stanovena jako maximální - optimální hodnota podpory služby.
  - Je potřeba začít kalkulovat všechny zdroje a způsoby veřejné podpory.
  - Reálná hodnota vyrovnávací platby je stanovena s ohledem na výši disponibilních zdrojů.
  - Reálná hodnota vyrovnávací platby nesmí překročit výši požadavku uvedeného v žádosti poskytovatele služby o finanční podporu.
- Přiměřený zisk
  - Určen jako míra návratnosti kapitálu (vymezena jako interní míra návratnosti kapitálu (IRR), který daný podnik investoval během doby trvání pověření) s přihlédnutím ke stupni, případně neexistenci rizika.
  - Zisk, který nepřekračuje příslušnou swapovou sazbu navýšenou o 100 bazických bodů, by se neměl považovat za nepřiměřený - za příslušnou swapovou sazbu považuje příslušná míra návratnosti bezrizikové investice.
  - Účelem přírážky 100 bazických bodů je mimo jiné vyvážit riziko likvidity související s poskytováním kapitálu, který je vázán na poskytování služby po celou dobu trvání pověření.
  - Příslušnou swapovou sazbou je ta swapová sazba, jejíž doba splatnosti a měna odpovídají době trvání a měně pověřovacího aktu.
  - V případě nevhodnosti použití míry návratnosti kapitálu mohou členské státy při určování přiměřeného zisku vycházet z jiných ukazatelů.

Vyrovnávací platba

Cílový stav na úrovni krajů

- Je jednoznačně určena podoba a rozsah **krajské sítě sociálních služeb**.
- Rozsah krajské sítě sociálních služeb je definován prostřednictvím **kapacit služeb** (uživatelé, složení uživatelů, lůžka apod.) a **personálního zajištění** (úvazků zaměstnanců, zejména zaměstnanců v přímé péči).
- Je nastaven optimální rozsah sítě a zároveň jsou formulovány **priority v jejím financování**, resp. způsob redukce optimální krajské sítě a krácení optimální finanční podpory služeb v případě nedostatečného zajištění veřejných finančních zdrojů.
- Na oblast plánování služeb je navázán mechanismus financování služeb z veřejných zdrojů - **propojení procesu plánování a financování služeb na krajské úrovni**.
- **Finanční plánování** sociálních služeb probíhá ve střednědobém horizontu (3 roky), tj. na příslušný rok a výhled na další 2 roky.
- Jsou nastaveny **optimální (obvyklé) hodnoty nákladů a výnosů** (zejména úhrady od uživatelů služeb) u jednotlivých druhů služeb pro výpočet vyrovnávací platby.
- Je nastaven jednotný a transparentní mechanismus řízení k **poskytnutí vyrovnávací platby** na sociální služby, který vede k víceletému střednědobému financování služeb (zpravidla 3 roky).
- Je sledována a vyhodnocována **efektivita služeb** prostřednictvím kvantitativních a kvalitativních indikátorů, která je zohledňována při financování služeb. Současně je analyzována a vyhodnocována **nákladovost a výnosovost jednotlivých druhů služeb**.

Vyrovnávací platba

Cílový stav na úrovni krajů

Nový systém financování sociálních služeb na úrovni kraje je/bude kodifikován v rámci souboru pravidel, jež jsou na dané období schválena orgány kraje (zastupitelstvo).

- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb (3 roky).
  - Střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb je strategický dokument kraje schválený na dobu 3 let, který je výsledkem aktivního zjišťování potřeb osob na území kraje a hledání způsobů jejich uspokojování s využitím dostupných zdrojů.
- Akční plán (v případě Kraje Vysočina je v roce 2016 nahrazen aktualizací SPRSS).
  - Doplnuje, popř. rozšiřuje obsah Střednědobého plánu. Je vytvářen vždy na jeden rok. Na rozdíl od Střednědobého plánu není jeho tvorba ze zákona povinná.
- Pravidla pro tvorbu krajské sítě sociální služeb.
  - Obsahují způsob, jakým bude krajská síť sociálních služeb vytvořena, způsob řízení sítě, způsob výběru poskytovatelů a nastavení hodnotících indikátorů pro výběr poskytovatelů.
- Smlouva o poskytnutí příspěvku na vyrovnávací platbu.
  - Smlouva zejména vymezuje sociální službu, na jejíž poskytování bude jejímu poskytovateli přidělovat kraj příspěvek na vyrovnávací platbu. Dále smlouva obsahuje výčet práv a povinností poskytovatele a stanovuje sankce za jejich neplnění.

Vyrovnávací platba

Cílový stav na úrovni krajů

- Pravidla pro evidenci a reporting výkonnostních indikátorů (provoz, kvalita, ekonomika).
  - Pravidla jsou určena pro poskytovatele sociálních služeb v krajské síti sociálních služeb. Slouží jako návod pro vedení evidence a reportingu předem stanovených indikátorů poskytování sociální služby. Pravidla obsahují rovněž podrobný popis jednotlivých indikátorů.
- Procedurální manuál (kritéria pro rozhodování o finanční podpoře sociálních služeb).
  - Manuál obsahuje zejména podrobný popis jednotlivých procesů řízení k poskytnutí vyrovnávací platby, a to včetně časového harmonogramu.
- Příručka pro žadatele o poskytnutí veřejné podpory.
  - Obsahuje zejména to, jakým způsobem o veřejnou podporu požádat, kdo může o veřejnou podporu požádat, popis procesu vyřízení žádosti a způsob výpočtu vyrovnávací platby.
- Příručka pro příjemce veřejné podpory.
  - Příručka obsahuje zejména pravidla, jakým způsobem musí poskytovatel vést účetnictví a účetní doklady organizace, výčet uznatelných a neuznatelných nákladů, soubor indikátorů monitoringu poskytování sociální služby a to, jakým způsobem bude probíhat proces případné vratky z titulu nadměrné vyrovnávací platby.

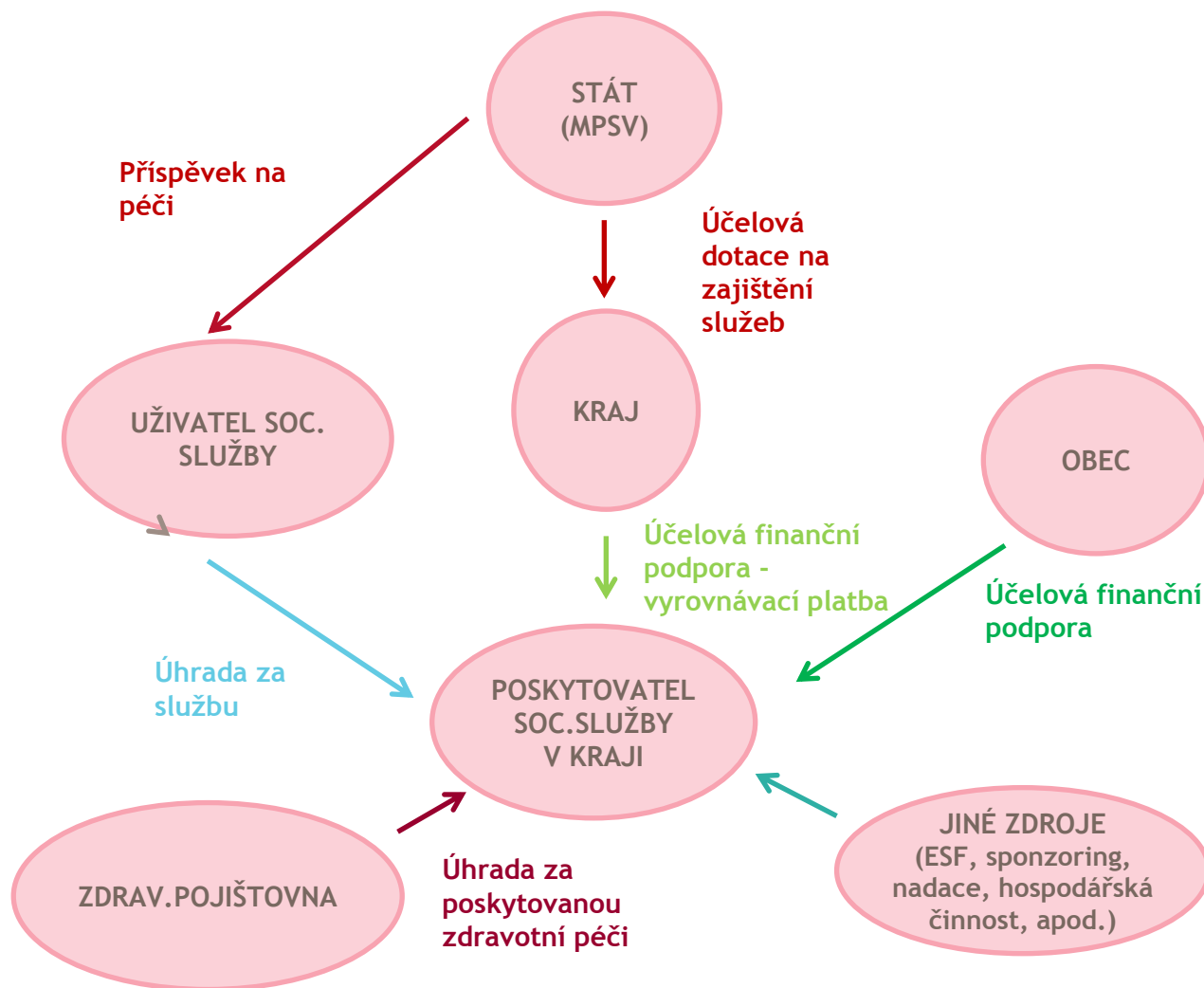
Veřejná podpora v oblasti sociálních služeb

- Finanční prostředky z dotace přidělené poskytovatelům sociálních služeb mohou být z hlediska právních předpisů EU považovány za **nedovolenou veřejnou podporu**, tj. poskytovány protiprávně.
- Režim, kterým se poskytování sociálních služeb řídí, je nezbytné posuzovat **individuálně**, nikoliv paušálně pro všechny sociální služby.
- Nutnost nastavit s ohledem na vymezení režimů pravidel poskytování veřejné podpory podle práva EU.
- Státní podpora se vztahuje na jakoukoliv **přímo** či **nepřímo poskytnutou výhodu financovanou ze státních prostředků**, poskytnutou státem jako takovým nebo zprostředkujícím (soukromým) subjektem jednajícím na základě svěřených pravomocí, přičemž je rozhodující ovlivnění veřejných rozpočtů:
  - přímo (vydáním finančních prostředků);
  - nepřímo (nerozšířením jejich příjmové stránky).
- Rozhodujícím hlediskem je **podstata podpory, ne její forma**.
- **Možné typy podpor:** přímé podpory, daňové úlevy či výjimky, referenční úrokové sazby, záruky za úvěry poskytnuté za obzvláště výhodných podmínek, náhrada ztrát, odklad poplatků, atd.

Nedovolená veřejná podpora

- V případě jiných subjektů poskytující sociální služby (které jsou zároveň zařazeny v krajské síti sociálních služeb), které využívají majetek obcí, lze doporučit revizi smluvních vztahů, aby jejich současné nastavení nevyvolávalo možnou nedovolenou veřejnou podporu.
- Veřejná podpora, která se započítává do vyrovnávací platby, může mít na úrovni obcí např. podobu odpuštění některých poplatků, zvýhodněné nájemné apod. Tato podpora může být opět v určitých případech považována za nedovolenou.

Schéma financování sociálních služeb

Role obcí v systému sociálních služeb

Pověření k poskytování služby obecného hospodářského zájmu

- Pokud je sociální služba zařazena do krajské sítě sociálních služeb, je její poskytovatel pověřen k jejímu poskytování, a to formou tzv. „pověření k poskytování služby obecného hospodářského zájmu“ (dále jen „pověření“).
- Toto pověření je pro poskytovatele předpokladem k získání finančních prostředků z veřejných zdrojů. Není však zárukou toho, že bude veřejná podpora, resp. její konkrétní výše poskytovateli (konkrétní službě) poskytnuta.
- Obsahem pověření je zejména:
  - identifikace sociální služby, která bude v krajské síti sociálních služeb poskytována;
  - specifikace kapacity sociální služby poskytované v krajské síti sociálních služeb;
  - doba, na kterou je pověření vydáno (standardně 1 rok);
  - povinnosti poskytovatele;
    - vykazování stanovených údajů a ukazatelů;
    - vedení stanovené dokumentace;
    - informování kraje.

Přistoupení k pověření

- Pokud se obec rozhodne podpořit sociální službu, která je zařazena v krajské síti sociálních služeb, měla by dodržovat základní principy pravidel financování, které nastavil kraj.
- Ideální situací je v tomto případě **přistoupení obce k pověření kraje** k poskytování služby obecného hospodářského zájmu.
- Přistoupením k pověření budou obce muset akceptovat a dodržovat krajská pravidla, která se týkají především:
  - veřejné podpory - zejména pak v případě zvýhodněného nájemného, resp. dalších jiných nefinančních forem veřejné podpory.
  - financování jednotlivých služeb (včetně akceptace stanovených obvyklých nákladů pro jednotlivé druhy sociálních služeb).
  - tvorby sítě sociálních služeb - obce se podílejí na výběru služeb poskytovatelů do krajské sítě. Výběr služeb bude muset, již na úrovni obce, probíhat nediskriminačním a rovným přístupem pro všechny poskytovatele.
  - kapacity sociálních služeb v síti - pokud bude mít obec zájem o poskytování kapacity nad rámec střednědobého, resp. akčního plánu, bude muset tyto kapacity financovat z vlastních zdrojů.
  - reportingu sociálních služeb - některé kraje mohou po obcích vyžadovat reporting poskytování sociálních služeb v rámci krajské sítě na území dané obce.
- **K tomuto pověření přistupuje obec prohlášením v právním aktu, kterým přiděluje dotaci poskytovateli sociálních služeb (smlouva), a to prostým textem.**
- O tom, že obec k pověření kraje přistoupila, informuje kraj vždy poskytovatel sociální služby. Obec tuto povinnost nemá.

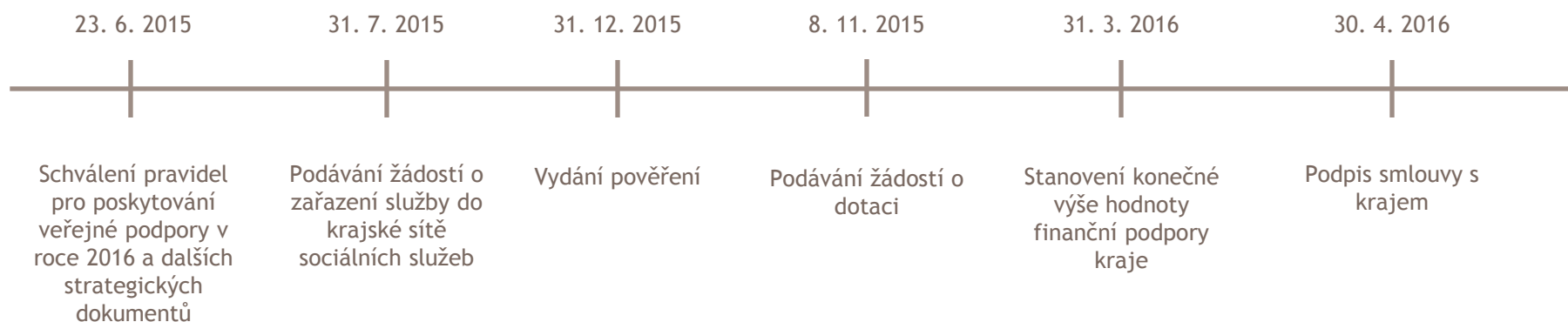

Smlouva s krajem

- Smlouvu o poskytnutí veřejné podpory ze strany Kraje Vysočina může uzavřít pouze ten poskytovatel, který je zařazen v krajské síti sociálních služeb a zároveň byl pověřen k poskytování služby obecného hospodářského zájmu.
- Smlouva pro rok 2016 je rozsáhlejší, než ta, kterou kraj uzavíral s poskytovateli v minulých letech.
- Obsahem smlouvy je zejména:
  - identifikace poskytovatele a přesné vymezení kapacity sociální služby poskytované v krajské síti;
  - vazba na pověření;
  - výše finanční podpory ze strany kraje;
  - termíny úhrady finanční podpory ze strany kraje;
  - systém krácení výše finanční podpory ze strany kraje v případě neplnění požadavků na poskytování sociální služby v síti kraje (primárně nedodržení stanovené kapacity služby a nenaplnění závazných indikátorů - obložnost, počet uživatelů za stanovené období apod.);
  - povinnost předložení vyúčtování poskytování sociální služby (do 15. 1. 2017);
  - povinnost informovat kraj v případě změn na straně poskytovatele;
  - sankční opatření v případě neplnění povinností (částečné nebo úplné vrácení poskytnutých finančních prostředků);
  - hodnota vyrovnávací platby za sociální službu.

Časový harmonogram

- Na ose níže je znázorněn proces poskytnutí veřejné podpory poskytovateli sociální služby, resp. sociální službě.
- S ohledem na schvalování státního rozpočtu pro rok 2016, bude smlouva, resp. konečná výše poskytnuté finanční podpory kraje známa až začátkem roku 2016. Z toho vyplývá, že smlouva s poskytovatelem, jehož služba je zařazena v krajské síti sociálních služeb, bude podepsána právě až začátkem roku 2016.

Financování příspěvkových organizací obcí

- Příspěvkové organizace obcí, které se stanou součástí krajské sítě sociálních služeb, budou muset být ze strany obcí financovány na základě stejných pravidel, jako tomu bude v případě ostatních subjektů.
- Právě v případě příspěvkových organizací hrozí největší riziko nedovolené veřejné podpory. Příspěvkové organizace totiž využívají ke své činnosti majetek obce za podmínek, které jiní poskytovatelé standardně nemají.
- V tomto směru lze doporučit úpravu vztahu příspěvkových organizací a obcí v oblasti majetku. Pro eliminaci možné nedovolené veřejné podpory by si v ideálním případě měly příspěvkové organizace majetek od obce pronajímat.

Nedovolená veřejná podpora

- V případě jiných subjektů poskytující sociální služby (které jsou zároveň zařazeny v krajské síti sociálních služeb), které využívají majetek obcí, lze doporučit revizi smluvních vztahů, aby jejich současné nastavení nevyvolávalo možnou nedovolenou veřejnou podporu.
- Veřejná podpora, která se započítává do vyrovnávací platby může mít na úrovni obcí např. podobu odpuštění některých poplatků, zvýhodněné nájemné apod. Tato podpora může být opět v určitých případech považována za nedovolenou.
- Pro zabránění případů nechtěného přefinancování sociální služby a pro zefektivnění financování služeb lze doporučit vytvoření společného fondu obcí a kraje pro financování krajské sítě sociálních služeb.

Spolupráce obcí a kraje

- V souvislosti s chystanými změnami budou obce muset zvýšit svůj podíl na tvorbě, řízení a financování sítě sociálních služeb.
- Obce budou muset zjišťovat potřeby, resp. poptávku po sociálních službách, která by se měla promítnout v krajských střednědobých a akčních plánech rozvoje sociálních služeb.
- Obce budou muset s krajem komunikovat poskytování finančních prostředků jednotlivým službám na základě předem daných pravidel. Lze předpokládat, že pokud obce nebudou mít zájem se na spolufinancování sociálních služeb podílet, nebude daná služba v rámci území obce (v rámci krajské sítě sociálních služeb poskytována).
- Obce se budou muset podílet na reportingu v oblasti sociálních služeb kraji, a to zejména z toho důvodu, aby nedocházelo k přefinancování jednotlivých sociálních služeb a případnému vracení poskytnutých finančních prostředků.
- Obce by měly v ideálním případě spolupracovat i mezi sebou. Tato spolupráce by mohla probíhat na bázi územního obvodu obce s rozšířenou působností (ORP), a to zejména v oblasti společného plánování a financování sociálních služeb v krajské síti služeb. S krajem by pak docházelo k jednáním vždy za dané území ORP.

Plánování v oblasti sociálních služeb

- Systém vyrovnávací platby předpokládá vyšší nároky na plánování kapacit sociálních služeb v jednotlivých krajích ČR.
- Do tohoto plánování se musí intenzivněji, než tomu bylo doposud, zapojit i jednotlivé obce, a to (v ideálním případě) na úrovni jednotlivých obvodů ORP.
- Jednotlivé obce, resp. ORP bude muset umět definovat potřeby svých obyvatel a ty vyjádřit v požadované kapacitě sociálních služeb. Na základě těchto podkladů vznikne tzv. střednědobý plán rozvoje sociálních služeb kraje (standardně na 3 roky), který bude každoročně aktualizován tzv. akčním plánem rozvoje sociálních služeb kraje.
- Předpokládá se, že poskytovatel, který bude mít v úmyslu poskytovat svou službu v rámci veřejně podporované sítě kraje, bude muset mít od jednotlivých obcí příslib spolufinancování této služby (zejména pak v případě služeb s místní působností).

Doporučení postupu v případě obcí

- Úprava vztahu mezi příspěvkovými organizacemi zřizovanými obcí na základě sofistikované ekonomické kalkulace.
- Zahájení komunikace s krajem a poskytovateli ohledně plánování a financování sociálních služeb.
- Zahájení spolupráce mezi obcemi a poskytovateli v jednotlivých obvodech ORP.
- Vytvoření, resp. schválení pravidel týkajících se poskytování sociálních služeb v rámci krajské sítě sociálních služeb.

Závěry

- Vyrovňovací platba hrazená poskytovatelům sociálních služeb naplňuje definiční znaky veřejné podpory.
- Poskytování sociálních služeb je vzhledem k hospodářskému charakteru této činnosti službou obecného hospodářského zájmu.
- Dotační řízení na úrovni kraje bude nastaveno na státní podporu ve formě vyrovnávací platby za závazek veřejné služby udělené určitým podnikům pověřeným poskytováním služeb obecného hospodářského zájmu (tj. v režimu Rozhodnutí SGEI).
- Platba nesmí přesáhnout rozsah nezbytný k pokrytí čistých nákladů vynaložených při plnění závazků veřejné služby, včetně přiměřeného zisku.
- Vyrovňovací platba, která přesahuje výši skutečně vzniklých čistých nákladů podniku na poskytování služeb, není nutná pro poskytování SGEI, a tudíž představuje neslučitelnou státní podporu, která by měla být vrácena státu.
- Přiměřený zisk by měl být určen jako míra návratnosti kapitálu s přihlédnutím ke stupni, případně neexistenci rizika. Míra návratnosti kapitálu by měla být vymezena jako interní míra návratnosti kapitálu, který daný podnik investoval během doby trvání pověření.

Diskuze

Děkujeme za pozornost

